

Collectie Van Heusde

Universiteit Utrecht

Universiteitsbibliotheek

Onderdeel van: Collectie Geschiedenis

Lemma Repertorium Bijzondere Collecties:

<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/van-heusde/>

Samengesteld door: De brievencollectie was gecatalogiseerd door Abraham Hulshof bij binnenkomst in 1911 of daarna. De beschrijvingen zijn later op kaartjes in typoscript overgenomen en hier en daar aangevuld. De kaartjes zijn overgetypt door Louisa Jaski, februari 2025. Aanvullingen en eindredactie door Bart Jaski, november 2025.

Versie: 5-11-2025

PHILIP WILLEM VAN HEUSDE (1778-1839)

UTRECHT, UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK, HS. 8 N 1-5.

Philip Willem van Heusde werd geboren op 17 juni 1778 te Rotterdam. Van Heusde was een Nederlandse historicus, filosoof en pedagoog. Hij is bekend om zijn invloed op de grondleggers van de zogenaamde Groninger Godgeleerden of Groninger Richting.

Hij studeerde letterkunde en rechten in Amsterdam en Leiden. In 1803 ontving hij zijn doctoraat in de letterkunde met een proefschrift over Plato. In hetzelfde jaar behaalde hij zijn diploma. Van 1803-1815 was hij hoogleraar geschiedenis, oudheidkunde, welsprekendheid en Griekse taal aan de Universiteit Utrecht en van 1815-1839 hoogleraar in de theoretische wijsbegeerte en letterkunde. In Utrecht was hij ook Rector Magnificus (1806-1807, 1817-1818) en universiteitsbibliothecaris (1816-1839). Van Heusde trouwde in 1806 met Charlotte Marie Anne Pompeyra (1778-1850).

Van Heusde was een prominent figuur in de Protestantse Reveilbeweging tijdens het begin van de 19de eeuw. Zijn humanistische ideeën vonden brede steun van opvoeders, theologen en juristen. Tijdens zijn carrière streefde hij ernaar om het onderwijs op middelbare scholen te verbeteren. Van Heusde speelde ook een belangrijke rol ten aanzien van het Utrechtse Gymnasium.

Van Heusde overleed op 2 juli 1839 in Genève toen hij op reis was naar Rome.

DE COLLECTIE

De collectie bestaat uit Hs. 8 N 1-5: brievencollectie. Deze werd in maart 1911 geschonken door mej. C. van Heusde te Utrecht: Charlotte Marie Anne van Heusde (1863-1935), een dochter van Van Heusde's zoon Andreas Cornelis (1816-1899).

De brieven zijn ook gecatalogiseerd in WorldCat.

COLLEGEDICTATEN

Er zijn ruim 60 collegedictaten van verschillende studenten van Van Heusde, geschreven door Jacobus Cornelis Swijghuisen Groenewoud (1784-1859), ingeschreven als student in Utrecht in 1803; Dirk Smits, ingeschreven in 1804; Jan Lodewijk Willem de Geer van Jutphaas (1784-1857), ingeschreven in 1805; Jan Ackersdijk (1790-1861), ingeschreven in 1806; Steven Jan Matthijs van Geuns (1795-1849), ingeschreven in 1812; Louis Gerlach Pareau (1800-66), ingeschreven in 1816; Jacobus Alphonsus Carlos Rovers (1803-74), ingeschreven in 1819; Johannes Hugo van Bolhuis (1805-44), ingeschreven in 1821; Hendik Jan Broers (1815-76), ingeschreven in 1832; en Johan Christian Bijsterbos (1814-98), ingeschreven in 1833.

Zie hiervoor Koert van der Horst, *Catalogus van de collectie collegedictaten van de Utrechtse Universiteitsbibliotheek* (Utrecht, Universiteitsbibliotheek, 1994), 59-70. De signaturen zijn: Hss. 566-567, 748-759, 947, 949-950, 956-970, 1645, 4 M 18-34, 11 D 4, (Collectie De Geer:) Lade C 11 nrs 1-8.

Deze collegedictaten vallen niet onder de Collectie Van Heusde.

Hs. 8 N 1-5

Correspondentie, op alfabetische volgorde. Papier. 4 portefeuilles in folio en 1 in quarto. 1778-1839.

Brieven aan Philip Willem van Heusde, van:

8 N 1

- J. Ackersdijck, 1 st., Berlijn, 27 december 1830.
- W. C. Ackersdijck, 2 st., 1829, 1834, Rotterdam.
- Ds. Altgelt, 2 st., Crefeld 5 mei 1816, Düsseldorf 2 oktober 1830.
- A. des Amorie van der Hoeven, 4 st., 1827-1838.
- J. B. G. d'Ansse de Villosion, Paris, 1 st., 10 mei 1789 aan ?.
- C. J. van Assen, 1 st., Leiden, 14 mei 1835.
- J. Bake, 13 st., 1817-1839, met 2 minuten van Van Heusde aan J. Bake, z.d.
- ... Bast, 1 st., Parijs, 14 oktober 1809.
- C. Bax, 5 st., 1817-1835.
- ... Bekker, 3 st., 1829-1834, Leuven.
- L. Ph. C. van den Bergh, 1 st., Parijs, 29 juli 1838.
- J. T. Bergman, 1st., Leiden, 15 mei 1827.
- W. Bilderdijk aan Professor S. Rau, 1 st., Amsterdam, 3 maart 1813.
- Aug. Böckhius, 1 st., Berlijn, 28 februari 1827.
- T. W. Boers, 1 st., Delft, 23 maart 1810.
- Ds. W. Bornemann, 1 st., Meurs, 10 juli 1839.
- Jeronimo de Bosch, 10 st., 1801-1811, met een brief van Van Heusde aan J. de Bosch van 3 juni 1811 en een van J. de Bosch aan ... van 23 juli 1803.
- Jan ten Brink, 1 st., Groningen, 15 maart 1835
- Hermannus Bosscha, 1 st., Amsterdam 21 september 1806.
- Philippus Buttman, 2 st., Berlijn 1816, 1817, met een minuut van Van Heusde aan dezelfde, z.d.
- A. G. van Capelle, 1 st., Amsterdam, 21 juni 1829.
- G. A. G. Ph. van der Capellen, de Bilt, 2 st., 1839 en 1 z.d., met een minuut van Van Heusde.
- W. de Clercq aan D. J. van Ewijck, 2 st., 1837.
- H. baron Collot d'Escury, heer van Heinenoord, 7 st., 1811-1839.
- Coppello, zie Kappeijne v.d. Coppello.
- P. J. Costerus, 2 st., Oldenzaal, 1833, 1835.
- V. Cousin, 15 st., Parijs 1837-1839.
- H. C. Cras, 7 st., Amsterdam, 1803-1816.
- Friedrich Creuzer, 32 st., Heidelberg, 1812-1837, met 1 minuut van Van Heusde en 1 brief van D. J. A. van Schellen-Anthing, 1831.

8 N 2

- G. Dindorfius, 1 st., Lipsiae, 6 oktober 1826.
- P. P. Dobree, Collegii Trinitatis apud Cantabrigienses socius, 1 st., Utrecht, z.d.
- G. Dorn Seiffen, 5 gedichten op Van Heusde.
- D. Dylus, 1 st., 20 juni 1816.
 - Escury, zie Collot d'Escury.
- D. J. van Ewijck, 3 st., 1827-1831.
- A. R. Falck, 6 st., 1799-1837.
- P. F. van der Feen, 1 st., 2 oktober 1837.
- F. Fiedler, 2 st., Wesel, 1837, 1838.
- F. T. Friedemannus, 1 st., Weilburg in Nassau, 20 september 1830.
- J. Geel, 5 st., 1827-1839.
- J. L. W. de Geer, 2 st., 1829, 1836.
- J. J. de Gelder, 1 st., 14 november 1835, Leiden.
- M. van Geuns, 1 st., Utrecht, 3 mei 1806.
- R. H. Graadt Jonckers, 1 st., Heussen, 22 april 1834.
- W. Groen van Prinsterer, 8 st., 1827(?) - 1835.
 - Groenewoud, zie Swijghuisen Groenewoud.
 - Groot, zie Hofstede de Groot.
- H. W. Hahn, Buchhandlung, Hannover, 1 st., 12 december 1836.
- H. A. Hamaker, 1 st., Leiden, 6 mei 1827.
 - Harencarspel, zie Scheers van Harencarspel.
- A. H. L. Heeren, 11 st., Göttingen, 1811-1839, met 3 minuten van Van Heusde.
- P. van Hemert, 1 st., Amsterdam, 10 september 1803.
- Hemsterhuis aan P. Camper, 1 st., 's-Gravenhage 4 februari 1783.
- J. Heringa Ez., 4 st., 1803-1836.
- Car. Frid. Hermann, 1 st., Heidelberg, 28 maart 1828.
- C. G. Heyne, 1 st., Göttingen, 26 februari 1804.
- B. S. Hilaire, 1 st., Saint Germain en Laye, 22 juli 1838.
- J. Hinlopius, 1 st., 1806, met 2 gedichten op H. C. Cras en op J. de Bosch.
- J. J. Hisely, 3 st., 's-Gravenhage, 1831-1836.
 - Hoeven, zie des Amorie van der Hoeven.
 - Hoeven, zie Pruys van der Hoeven.
- J. H. Hoeufft, 1 gedicht op van Heusde.
- P. Hofman Peerlkamp, 2 st., Leiden, 1827, 1834.
- P. Hofstede de Groot, 2 st., Groningen, 1829, 1838 en een z.d.
- G. K. van Hogendorp, 4 st., 's-Gravenhage, 1826-1834.
- A. C. Holtius, 5 st., 1820-1831.
- I. G. Huschke, 1 st., Rostock, 24 augustus 1806.

- Friederich Jacobs, 1 st., Gotha, 20 oktober 1804.
- Jonckers, zie Graadt Jonckers.
- J. J. de Jonge, 1 st., 's-Gravenhage, 23 februari 1835.
- Albet de Jongh, 8 st. 1833-1838.
- I. Kappeyne van de Coppello, 3 st., 's-Gravenhage, 1827-1831.
- S. Karsten, 1 st., Brussel, 6 juni 1829.
- Carolus Ludovicus Kayser, 1 st., Heidelberg, 3 april 1839.
- N. C. Kist, 7 st., 1827-1839.
- J. H. Kraane, 11 st., 1814-1831 en 2 z.d.
- baron de Kroesberg aan D. J. van Ewijk, 1 st., 17 januari 1826.
- Jan de Kruyff, 1 st., 's-Gravenhage, 6 oktober 1803.
- D. J. van Lennep, 8 st., 1803-1839 en 1 z.j.
- J. van Lennep, 1 st., Amsterdam, 19 november 1834.
- J. van Leutbecher, 1 st., Erlangen, 17 februari 1839.
- B. J. Lublink Weddik, 1 st., Rotterdam, 27 februari 1835.
- van Maanen, 6 st., 1820-1839.

8 N 3

- W. Macphail, 1 st., z.d., met bijlage.
- G. L. Mahne, 2 st., Gent, 1821, 1834.
- Angelus Maius, 1 st., Mediolanum, 21 augustus 1818.
- Marion, 6 st., Parijs, 1819-1832 en 1 z.d.
- M. van Marum, 1 st., Haarlem, 28 mei 1820.
- Mignet, 1 st., Parijs, 15 juli 1839.
- G. Moll, 2 st., 1837.
- G. H. Moser, 4 st., Ulm, 1810-1837.
- J. Nieuwenhuis, 1 st., Leiden 27 mei 1835.
- Agathophron Nikolopoulos, Parijs.
- J. A. Nodell, 6 st., 1797-1806, met 1 brief en 2 gedichten van Van Heusde aan Nodell.
- Numan, zie Star Numan.
- J. F. van Oordt, 3 st., Groningen, 1832-1838 en 1 z.d.
- L. G. Pareau, 3 st., Groningen, 1831-1837.
- J. H. van der Palm, 2 st., Leiden, 1816, 1820.
- Peerlkamp, zie Hofman Peerlkamp.
- Prinsterer, zie Groen van Prinsterer.
- Pruys van der Hoeven, 6 st., Leiden, 1826-1839.
- A. G. A. (?) van Rappard, 2., 1829-1834.
- S. F. J. Ravius (Rau), 2 st., Leiden, 1803, 1806.
- G. J. Rooyens, 1 st., Amsterdam, 8 februari 1828.
- J. Th. Rossijn, 1 st., 20 mei 1814.
- J. A. C. Rovers, 7 st., 1829-1838 en 2 z.d.

- H. J. Royaards, 3 st., 1827-1838.
- H. van Royen, 2 st., 1819, 1829.
- A. S. Rueb Chrz., 1 st., Parijs, 3 april 1839.
- R. Scheers van Harencarspel, 1 st., Nijmegen, 18 juni 1829.
- R. J. Schimmelpenninck, 1 st., 14 februari 1806.
- A. Schneither, 2 st., Groningen, 1829, 1835.
- Scholten, zie van Wesele Scholten.
- J. F. L. Schröder, 1 st., 25 april 1829 en 2 z.d. en pl.
- Fr. H. Chr. Schwarz, 7 st., 1830-1837.
- M. Siegenbeek, 7 st., 1806, 1831-38.
- A. Simons, 3 st., 1820-1830 en 2 gedichten op Van Heusde.
- J. O. Sluiter, 1 st., Deventer, 7 september 1803 en 2 z.d. en pl.
- C. Star Numan, 1 st., Groningen, 13 maart, 1835.
- Ds. G. Stockfeldt, 3 st., Hoch-Emmerich, Urmond, 1816-1834.
- A. A. Stratenus, 24 st., uit Frankrijk, Italië, Spanje, Duitsland enz., 1801-1836.
- M. Stuart, 1 st., Amsterdam, 13 juli 1819.
- A. C. G. Suerman, 3 st., Parijs, 1836-1837.
- J. C. Swijghuisen Groenewoud, 1 st., Franeker, 1829.

8 N 4

- J. Teissedre l'Ange, 4 st., Amsterdam, 1817-1834.
- Jacobus Terpstra, 2 st., 1829, 1834.
- W. Terpstra, 1 st., Rotterdam, 6 juli 1829.
- H. N. van Teutem, 2 st., Rotterdam, 1829, 1838.
- C. A. den Tex, 7 st., 1831-1839 en 1 z.d.
- Joannes Tideman, 2 st., Rotterdam, 1831, 1834.
- Tiellandt, zie Van Westreenen van Tiellandt.
- H. W. Tydeman, 4 st., 1826-1836, met aantekeningen van Dumbeck (?).
- P. H. Tydeman, 1 st., Tiel, 14 december 1834.
- C. J. Vaillant, 10 st., 1801-1837 en 1 z.d.
- C. R. Vaillant, 2 st., 's-Gravenhage, 1827, 1829.
- Joh. Valckenaer, 1 st., Amsterdam, 6 april 1819.
- Villoison, zie d'Anse de Villoison.
- H. E. Vinke, 1 st., 6 juli 1829.
- J. van Voorst, 1 st., Leiden, 7 mei 1827.
- P. O. C. Vorsselman de Heer, 1 st., Rome, 25 maart 1834.
- Jacob Vosmaer, 1 st., z.d. en pl.
- A. de Vries, 1 st., Amsterdam, 24 juni 1829.
- Jer. de Vries, 5 st., Amsterdam, 1829-1839.
- J. W. te Water, 1 st., Leiden, 2 februari 1804.
- Weddik, zie Lublink Weddik.

- F. G. Welcker, 1 st., Bonn, augustus 1833.
- B. P. van Wesele Scholten, 4 st., 1803-1827.
- W. H. J. van Westreenen van Tiellandt, 3 st., 's-Gravenhage, 1827-1839.
- S. I. Wiselius, 3 st., Amsterdam, 1829-1834.
- T. Woordhouder, 1 st., Rotterdam, 28 september 1803, met 7 gedichten op Van Heusde.
- Daniel Wyttenbach, 6 st., 1799-1807, benevens 1 brief aan advocaat V. Haeften te Utrecht, 30 mei 1778 en 4 brieven aan ...? (1786-1796), met bijliggende beoordelingen en verhandelingen
- Weduwe van Daniel Wyttenbach, 3 st., 1827-1829, benevens 1 minuut van van Heusde.
- C. J. P. (?) Wyttenbach, 1 st., 's-Hertogebosch, 6 september 1810.
- G. J. Zillesen, 1 st., Amsterdam, 1 oktober 1822.
- Verder:
 - Enige anonieme brieven en gedichten.
 - Familiebrieven:
 - van zijn vader Cornelis van Heusde, 5 st., 1797-1806, waaronder een aan zijn vrouw.
 - van zijn moeder Catharina Josina van Heusde, geboren Wybo, aan zijn vrouw, 1806.
 - van Petronella Susanna Wybo, Catharina's zuster, getrouwd met Pieter van Zeebergh, 1 st., 1793.
 - van Isaac Cordes, zijn schoonbroer (getrouwd met Anne Marthe Pompeyra), 1 st., 1829 en 1 z.d.
 - van Jean Henry van Kraane, zijn schoonbroer (getrouwd met Françoise Jacqueline Pompeyra), 1 st., 1834.
 - van een nichtje aan zijn vrouw, 1 st., 1834.
 - Minuten en gedichten van Philip Willem van Heusde.

8 N 5

- Recensies over Van Heusde's "Brieven over hooger onderwijs" en over andere werken van zijn hand.